

Bilindiği gibi 11 Mart 2011 tarihinde Japonya'nın kuzeyinde 8.9 büyüklüğünde bir deprem meydana geldi. Bugüne kadar, Japonya'nın en büyük ve Dünya'nın 4. büyük depremi olduğu söylenen bu depremin ardından oluşan ve boyu 10 metreyi bulan dev tsunami dalgaları, Tokyo'nun kuzey kıyısını adeta süpürerek on binlerce kişinin ölümüne neden olurken, Sendai havaalanını ve bu havaalanındaki uçakları, sanayi tesislerini, fabrikaları, yerleşim birimlerini, köprüleri, otoyolları, demiryollarını, trenleri, limanları, gemileri, tarım alanlarını, ihracat için sevk bekleyen binlerce otomobili, kısacası o bölgedeki her şeyi yok etti.

Depremden sonra, Chiba'daki dev bir petrokimya tesisinde büyük patlamalar ve yangınlar meydana geldi. Tokyo ve civarında 4 milyon evin ve sanayi tesislerinin elektriği kesildi. Kentte 14 büyük yangın çıktı. Japonya'daki tüm limanlar tsunami tehdidi nedeniyle kapatıldı. Tokyo'nun merkezinde tüm tren seferleri durduruldu. Narita hava limanında uçuşlar iptal edildi. Yokohama bölgesindeki Isogo termal elektrik santralindeki çalışmalar durdu. Elektronik devi ve ülkenin en büyük ihracatçı şirketlerinden Sony firması, 6 fabrikasını kapattı. Bölgedeki, başta otomobil, elektronik ve yarı iletken fabrikaları olmak üzere katma değeri yüksek ürünler üreten sanayi tesisleri büyük zarar gördü ve birçok nükleer istasyon depremle birlikte otomatik olarak faaliyetlerini durdurdu. Karangetang volkanı faaliyete geçti. Daha kötüsü, Japonya'nın ve Dünyanın en büyük nükleer tesislerinden biri olan ve toplam 10 reaktörden oluşan Fukuşima nükleer santralinde büyük hasar meydana geldi. Bu hasar nedeniyle, etkisi Amerika ve Kanada'ya kadar ulaşan ve Çernobil felaketinden sonra meydana gelen tarihin en büyük nükleer sızıntısı, tüm önlemlere ve kendi hayatını gönüllü olarak feda eden 50 santral görevlisinin tüm çabalarına rağmen engellenemedi. Japon ekonomisine büyük zarar veren deprem ve tsunami, Dünya ekonomisini de etkiledi, borsalar sarsıldı, petrol fiyatlarında hızlı düşüşler oldu, Japonya ve ekonomik ilişki içinde olduğu ülkeler arasındaki ithalat-ihracat ilişkilerinde ciddi aksamalar ortaya çıktı.

□ Japonya'da meydana gelen deprem ve tsunaminin boyutlarını ve sonuçlarını genel hatlarıyla özetleyen yukarıdaki tablo, Japonların ve bağlantılı olarak tüm insanlığın ne kadar büyük bir felaketle karşılaştığını ortaya koymaktadır.

Bu büyük felaket karşısında Japon halkı acaba ne tutum sergilemiştir? Ülkemizde ve başka ülkelerde felaketlerle karşılaşan halklar genel olarak nasıl bir tutum sergilemektedir?

Başta Amerika ve Batı Ülkeleri olmak üzere bütün Dünya, Japonya'da meydana gelen büyük felaketle yakından ilgilenirken, aynı zamanda felaket sonrası Japon halkının tüm insanlığa örnek olan tutum ve davranışlarını şaşkınlık ve hayranlıkla izlemiş, Japon halkının sahip olduğu kültür ve davranış etiğini konuşmaya, tartışmaya başlamıştır.

Japonlar Dünyanın eğitim düzeyi en yüksek toplumları arasında yer almaktadır ve başta deprem olmak üzere felaketler konusunda dünyanın en eğitilmiş ve hazır toplumu olarak kabul edilmektedir. Aynı zamanda Japon halkına, yüksek düzeyde eğitimin yanı sıra, ahlak, toplumsal ve öz disiplin, dayanışma ve yardımlaşma duygusu, toplumsal sorumluluk, bencil olmama, empati duyabilme, duyguları yaşamada ölçülülük, çalışkanlık gibi insani değerlerin azami düzeyde kazandırılmış olduğu da söylenebilir. Örneğin 1995 yılında olağanüstü acıya ve yıkıma neden olan ve 6500 kişinin öldüğü 7,2 şiddetindeki Kobe (Hyogo-Ken-Nanbu) depreminden sonra Kobe Belediye Başkanı, depremin üzerinden yalnızca 3 gün geçmiş olmasına rağmen kente su sağlayamadığı için intihar etmiştir. Bu derin sorumluluk duygusunun sergilenmesinde olduğu gibi, sözü edilen

insani değerlerin önemi, özellikle, felaketler, toplumsal ve ekonomik bunalımlar, savaşlar gibi zor zamanlarda daha çok anlaşılmaktadır. Söz konusu felaket sonrası Japonya’da, insanların, taşkınlık ve panik yapmamaları; yardımların ulaştırılmasında ve dağıtımındaki düzen ve disiplin; kaba ve saldırgan davranışların görülmemesi; evlerin, dükkanların, mağazaların yağmalanmaması; bankalara ve bankamatiklere saldırılmaması; dükkanlardaki temel gereksinim ürünlerine hücum edilmemesi; telefonların ve iletişim araçlarının, kilitlenmemesi için gereksiz yere meşgul edilmemesi; insanların diğerlerini de düşünerek sadece ihtiyaçları kadar ürün satın almaları; yolların, yardım araçlarının geçişi düşünülerek işgal edilmemesi; üzüntülerin metanetle ve ölçülü yaşanması; başkalarına yardım konusunda insanların büyük çaba göstermesi gibi tutumlar, tüm dünyada takdirle fakat büyük bir şaşkınlıkla karşılanmıştır. Çünkü, ülkemiz de dahil olmak üzere Dünyanın başka yerlerinde meydana gelen birçok felaket sonrası yaşanan kargaşa ve insanlık adına yaşanan üzücü olaylar artık alışılmış olaylar haline gelmiştir.

Örneğin, Türkiye’de 1999 yılındaki Gölcük depreminden ve İstanbul’da yakın geçmişte yaşanan sel felaketinden sonra ortaya çıkan kaos tablosu ve utanç verici yağma görüntüleri tüm tazeliğiyle belleklerimizde durmaktadır. Oysa ki, Japon halkının sergilediği tutumun yerine kaos ve yağmanın olağan hale gelmesi insanlık adına çok düşündürücü bir durumdur. Yine de felaket sonrası Japon halkının gösterdiği örnek tutum ve davranışların Dünyada dikkat çekmesi ve birçok insanın bu konu üzerinde düşünmeye başlaması sevindirici bir durum olarak görülebilir. Örneğin son günlerde internette yayınlanan ve Prof. Dr. Mikdat Kadioğlu’nun önerisiyle Erkan Altınsoy tarafından İngilizceden Türkçeye çevrildiği belirtilen bir mailde “Japonlardan Öğrenilmesi Gereken On Şey” başlığı altında özetle: Japon halkının, deprem sonrasında, *ağırbaşlılık, onur, yetenek, düzen, fedakarlık, duyarlılık, eğitim, vicdan* gibi insani değerlerin en güzel örneklerini sergilediği, medya organlarının da büyük bir duyarlılıkla çalıştığı vurgulanmaktadır.

Sonuç olarak, *eğitim* ve *insani değerlerin* bir araya getirilmesiyle özlediğimiz insan tipinin nasıl yaratılabildiğinin güzel bir örneğini Dünyaya gösteren Japon halkından, Japon bilim ve kültüründen öğreneceğimiz çok şey var.

halukisler@yahoo.com